

SZZ MAGISTERSKÉHO STUDIA ZŠ

Výsledkem magisterského studia historie na KHI a obsahem SZZ magisterského programu Učitelství dějepisu pro ZŠ je soubor odborných znalostí, didaktických schopností a konkrétních dovedností při přípravě i aplikaci vyučovacího procesu ve školním předmětu DĚJEPIS, resp. ve skupině předmětů ČLOVĚK A SPOLEČNOST.

- I. Didaktická aplikace témat z okruhu Člověk a společnost v kontextu českých dějin**
- II. Didaktická aplikace témat z okruhu Člověk a společnost v kontextu obecných dějin**
- III. Didaktická aplikace historického textu**

Hlavní požadované kompetence jsou:

1. Oblast odborně historických znalostí českých a obecných dějin:

- obecná i kritická znalost vybraného historického tématu (s přihlédnutím k regionální historii)

2. Oblast odborně historických znalostí historiografie:

- obecná i kritická znalost tématu z oblasti vývoje dějepisectví, historický dokument a jeho didaktická aplikace

3. Oblast oborově didaktická:

- schopnost prezentovat a fixovat historický děj za pomoci efektivních a aktivizačních didaktických metod
- schopnost vystihnout podstatu interdisciplinárních vztahů v daném tématickém celku
- formulace hlavních zásad didaktické analýzy - průřezových témat, klíčových kompetenci, forem evaluace a autoevaluace žáků, a to na konkrétních příkladech historické látky

Součásti SZZ, průběh

Student si vylosuje po jedné otázce z každé tematické oblasti. Prokáže odborné znalosti v rámci vylosovaných témat a navrhne konkrétní metodické postupy prezentace tématu ve fázi expoziční, fixační, či diagnostické s využitím vhodných a efektivních didaktických forem a prostředků.

SZZ ČLOVĚK A SPOLEČNOST V KONTEXTU ČESKÝCH DĚJIN

- 1. České země v pravěku**
doba kamenná, doba bronzová, doba železná, Keltové – životní styl, umění, doba římská, stěhování národů
- 2. Slované, Sámova říše, Velká Morava**
životní styl, hmotná kultura, hospodářství, Avari, význam kmenového svazu, politické a kulturní dějiny VM, význam cyrilometodějské mise
- 3. Čechy v době prvních Přemyslovců**
výběr významných Přemyslovců 10. – 12. století, svatováclavská tradice, hlavní problémy tohoto období, první čeští králové, románské umění
- 4. České země za posledních Přemyslovců**
panovníci 13. století do r. 1306, proces kolonizace, hodnocení role Přemyslovců
České země v době Lucemburků, osobnost Karla IV.
charakteristika dynastie, Jan Lucemburský, Karel IV. – politický a kulturní přínos, osobní život, gotika
- 5. Husitství**
osobnost Jana Husa – podstata učení, husitská revoluce: hlavní cíle, důležité bitvy a historické mezníky
- 6. Období Jiřího z Poděbrad**
domácí a zahraniční politika „husitského krále“
- 7. České země v době Jagellonců**
Vladislav II., Ludvík, charakteristika stavovské monarchie, vladislavská gotika
- 8. Habsburkové na českém trůnu**
Ferdinand I., Maxmilián, Rudolf II., hlavní problémy jejich vlády, renesance
- 9. České stavovské povstání a třicetiletá válka**
české země za Matyáše, II. pražská defenestrace, Bílá hora a její následky, válka v Čechách
- 10. Doba pobělohorská**
hospodářská, národnostní a politická charakteristika v období po třicetileté válce, rok 1680, chodské povstání, baroko
- 11. Osvícenský absolutismus, Marie Terezie a Josef II.**
domácí a zahraniční politika, hlavní patenty, hodnocení vlády panovníků
- 12. Národní obrození**
hlavní směry, představitelé a jejich dílo, význam, romantismus
- 13. České země v 19. století**
revoluce 1848, R-U vyrovnání, vznik občanské společnosti, politické strany, od realismu k moderně
- 14. 1. světová válka a vznik 1. republiky**
hlavní představitelé odboje, politické směry doma a v emigraci, rok 1918
- 15. 1. republika, období 1918 – 1938**
politická, hospodářská a národnostní charakteristika, krize 1929, hlavní problémy ve 30. letech, meziválečná kultura
- 16. Mnichov 1938, České země v době 2. světové války**
poměry v protektorátu, směry odboje, hlavní události do osvobození 1945
- 17. Československo v období 1945 – 1968**
poválečné poměry, komunistický převrat 1948, politická, hospodářská a kulturní charakteristika 50. a 60. let
- 18. Československo v období 1968 – 1989**
sovětská okupace, období tzv. normalizace v 70. letech, rozklad komunistického systému v 80. letech, normalizační kultura
- 19. Česká republika v kontextu evropské integrace**
vnitropolitický, ekonomický a mezinárodněpolitický vývoj po roce 1989, integrace do evropských struktur

20. Československá a česká kultura, věda a technika ve 20. a na počátku 21. století

SZZ ČLOVĚK A SPOLEČNOST V KONTEXTU OBECNÝCH DĚJIN

1. Pravěk

periodizace, charakteristika jednotlivých období, moderní pojmosloví

2. Staroorientální státy

politické dějiny a kulturní odkaz starověkých států, Egypt, Mezopotámie - Sumer, Akkad, Babylon, Asýrie - Čína, Indie, Kréta, Chetície, Palestina, Fénicie

3. Klasické starověké státy – Řecko

politické dějiny - období homérské, archaické, klasické, helénské, kulturní odkaz antického Řecka

4. Klasické starověké státy – Řím

politické dějiny – království, republika, císařství, kultura antického Říma

5. Raný středověk

Byzanc, Francká říše, Arábie

6. Vznik evropských středověkých států

Anglie, Francie, Svatá říše římská, Rusko, Polsko, Uhersko, románská kultura

7. Vrcholný středověk - západní Evropa

církev a papežství - hlavní problémy, stoletá válka vnitřní vývoj Anglie, Francie, Německa, gotika

8. Vrcholný středověk – střední a východní Evropa

Kijevská Rus, Polsko, Uhersko, říše Mongolů

9. Zámorské objevy

15. – 18. století, Portugalsko, Španělsko, Anglie, Holandsko, indiánské říše

10. Humanismus, renesance. Reformace

Myšlení humanismu, renesance v umění, hlavní představitelé, reformace ve Francii, Anglii, Německu

11. Třicetiletá válka

periodizace, příčiny a průběh, změny ve vývoji Evropy, baroko

12. Evropa a svět v 17. a 18. století, panovnický a osvícenský absolutismus, počátky kolonialismu

Francie, Rusko, Rakousko, Prusko, Anglie, Nizozemí

Mimoevropský svět – Indie, Persie, Čína, Japonsko, osmanská říše, Latinská Amerika
evropské válečné konflikty

13. Velká francouzská revoluce

příčiny a průběh revoluce, charakteristika jakobínské doby, napoleonské války, Vídeňský mír, klasicismus a osvícenství

14. Evropa a svět v 1. polovině 19. století. Jaro národů – revoluce 1848 v Evropě

Francie, Německo, Polsko, Maďarsko, Itálie, Rusko, Balkán, cíle revolučních hnutí evropských zemí, koloniální a mimoevropský svět, průmyslová revoluce, romantismus

15. Evropa a svět ve 2. polovině 19. století

Anglie, Francie, Rusko, krymská válka, přehled vývoje USA, sjednocení Itálie a Německa, technicko-vědecká revoluce, od realismu k moderně

16. 1. světová válka

příčiny konfliktu, koalice - charakteristika a cíle, periodizace, průběh a výsledky války, ruské revoluce a občanská válka, poválečné uspořádání světa

17. Evropa a svět mezi dvěma válkami

mezíčky evropského a světového vývoje do roku 1929, stalinismus, světová hospodářská krize, řešení krize v různých částech světa, prosazení fašismu ve 30. letech, hlavní tendence vývoje na ostatních kontinentech, věda a kultura první poloviny 20. století

18. 2. světová válka

příčiny, periodizace, vývoj na evropských a světových bojištích, výsledky války

19. **Poválečné rozdělení světa**

vývoj komunistického a demokratického bloku do osmdesátých let, tendence vývoje na ostatních kontinentech – dekolonizace, vědeckotechnická revoluce, kulturní vývoj druhé poloviny 20. století

20. **Hlavní problémy dnešního světa**

příčiny změn v devadesátých letech 20. století, změny na mapě Evropy, ohniska světového napětí – vystižení podstaty problémů, nástin vývoje a perspektiv EU, globalizace, 4. průmyslová revoluce

SZZ Z HISTORIOGRAFIE PRO ZŠ I SŠ (VERZE 2022/2023)

1. Historický text a historická věda. Filozofie dějin. Osobnost historika a osobnost učitele dějepisu ve vztahu k historickému textu. Společenská a politická role dějepisectví.
2. Vývoj výuky a didaktiky dějepisu v českých zemích. Učebnice dějepisu a jejich vývoj
3. Reflexe minulosti ve starověku, nejstarší texty reflektující minulost ve starověkých orientálních despociích, možnosti didaktické aplikace
4. Antické dějepisectví a jeho význam, možnosti didaktické aplikace
5. Křesťanský středověk a historiografie. Filozofie (Augustinus Aurelius, scholastika). Žánry, nejstarší žánry středověké historiografie, byzantská historiografie, arabská historiografie, možnosti didaktické aplikace
6. Středověké hrdinské eposy a středověká hagiografie jako historický text, možnosti didaktické aplikace
7. Evropské středověké kroniky, středověká kronika v českém prostředí; možnosti didaktické aplikace
8. Proměny historiografie v době nástupu humanismu a reformace, možnosti didaktické aplikace
9. Hlavní myšlenkové směry 17. století a jejich odraz v historiografii (2. polovina 16. – počátek 18. stol.); základy „učeného dějepisectví“ (Jean Bodin, Jacques Bossuet, Jean Bolland, Jean Mabillon, Bohuslav Balbín); Giambattista Vico a jeho koncepce dějin, možnosti didaktické aplikace
10. Dějepisectví v osvícenské době (David Hume, James Mill, William Robertson, Charles – Louis Montesquieu, Voltaire, Jean Antoine Condorcet, Jean Jacques Rousseau, Edward Gibbon, Johann Joachim Winckelmann), možnosti didaktické aplikace
11. Preromantická a romantická filosofie dějin. Liberální dějepisectví (Johann Gottfried Herder, Georg Wilhelm Friedrich Hegel, Wilhelm von Humboldt, Jules Michelet, Nikolaj Karamzin, František Palacký), možnosti didaktické aplikace
12. Klasická německá historická škola. (Leopold von Ranke, Friedrich List, Wilhelm Roscher, Bruno Hildebrand, Karl Knies). Klasická konzervativní historiografie a pronikání pozitivismu do dějepisectví (Hippolyte Taine, Alexis de Tocqueville, Fustel de Coulanges, Henry Buckle, Theodor Mommsen, Sergej Michailovič Solovjov), možnosti didaktické aplikace
13. Krize klasického historismu a nové trendy v dějepisectví na přelomu 19. a 20. stol. národohospodářské dějiny, kulturní dějiny, sociální dějiny (Gustav Schmoller, Karl Lamprecht, Friedrich Meinecke, Max Weber, Jacob Burckhardt, Benedetto Croce, Henri Berr), možnosti didaktické aplikace
14. Marxistická historiografie, historický materialismus (Karel Marx, Bedřich Engels, Georgij Valentinovič Plechanov, Michail Nikolajevič Pokrovskij, Anna Michailovna Pankratová, Antonio Gramsci, E. P. Thompson, Eric Hobsbawm, Louis Pierre Althusser); možnosti didaktické aplikace
15. Hledání smyslu dějin ve 20. století (Oswald Spengler, Ernst Troeltsch, Pitirim Alexandrovič Sorokin, Nikolaj Alexandrovič Berďajev, Arnold J. Toynbee, Johan Huizinga; Francis

Fukuyama, Samuel P. Huntington, Paul Johnson); Spor o smysl dějin v české historiografii, možnosti didaktické aplikace

16. Škola Annales a její představitelé, současná francouzská historiografie, možnosti didaktické aplikace

17. Výrazné proudy světového dějepisectví ve 20. století (Německo – Jürgen Kocka, Hans – Ulrich Wehler, Otto Brunner, Reinhart Koselleck a další; USA - „New History“ (Charles Augustin Beard, Frederick Jackson Turner, James Harvey Robinson), soudobá americká historická věda; možnosti didaktické aplikace

18. Postmoderní výzva v dějepisectví a návrat vyprávění, „lingvistický obrat“ v historiografii, interdisciplinární charakter moderního dějepisného bádání ((Lawrence Stone, Jean - Francois Lyotard, Hayden White, Jacques Derrida, Zygmunt Bauman, Václav Bělohradský, Dušan Třeštík), možnosti didaktické aplikace

19. Nové proudy a metody v současné historiografii, české moderní dějepisectví, Historická a kulturní antropologie; Mikrohistorie a dějiny každodennosti; Dějiny mentalit; Dějiny menšin a vyloučených skupin, gender historie; Kontrafaktuální historiografie (Carlo Ginzburg, Giovanni Levi, Hans Medick, Peter Burke, Richard van Dülmen, Clifford Geertz, Robert Darnton, Joan Scottová, Lynn Huntová, Niall Fergusson), možnosti didaktické aplikace

20. Významné mezinárodní historické instituce a instituce pro didaktiku dějepisu, významná historická a didaktická periodika